

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 220/08-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. júla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti S., s. r. o., so sídlom P., zastúpenej advokátom JUDr. R. D., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 135/2007 z 22. júna 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti S., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola faxom 2. novembra 2007 a poštou 5. novembra 2007 doručená sťažnosť spoločnosti S., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 135/2007 z 22. júna 2006.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 6 Co 269/05-340 zo dňa 7. 12. 2006 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava 2, č. k. 15 C 269/99-290 zo dňa 13. 4. 2005...

Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 269/05-340 zo dňa 7. 12. 2006 podal sťažovateľ dovolanie, ktoré odporca- NS SR odmietol svojim uznesením sp. zn.: 4 Cdo 135/2007 zo dňa 22. 6. 2007...

Odporca, tak ako to vyplýva z odôvodnenia uznesenia o odmietnutí dovolania, sa podľa názoru sťažovateľa nedostatočne vysporiadal so všetkými dovolacími dôvodmi, najmä však s principiálnym dovolacím dôvodom prezentovaným v dovolaní pod bodom 1.2), t. j., že sťažovateľovi bolo odopreté na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (zápisnica o pojednávaní zo dňa 30. 11. 2006 - č. l. 336 a zo dňa 7. 12. 2006 - č. l. 337 a 338).

Toto vážne porušenie práv vykonal dokonca odvolací senát v rozpore s pokynom NS SR, t. j. základným spôsobom sa nevysporiadal so vznesenou námietkou zaujatosti, čo evokuje, že takýto postup nebol náhodný.

Sťažovateľ bol riadne pripravený vo svojej záverečnej reči uviesť také procesnoprávne a hmotnoprávne skutočnosti, o ktorých bol úprimne presvedčený, že mu zabezpečia spravodlivé rozhodnutie vo veci. Postupom súdu mu jednoznačne bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237, písm. f, O. s. p.). V tomto kontexte odôvodnenie odporcu, t. j. NS SR je nenáležitá.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1) Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2, Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo uznesením Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 4 Cdo 135/2007 zo dňa 22. 6. 2007 porušené.

2) Uznesenie NS SR, sp. zn.: 4 Cdo 35/2007 zo dňa 22. 6. 2007 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3) *Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.*“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podmienky konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 a § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa.

1. Sťažovateľka vidí porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v tom, že najvyšší súd v dovolacom konaní nesprávne zamietol jej dovolanie proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) zo 7. decembra 2006 sp. zn. 6 Co 269/05, pretože sa „nedostatočne

vysporiadal so všetkými dovolacími dôvodmi, najmä však s principiálnym dovolacím dôvodom prezentovaným v dovolaní pod bodom 1.2), t. j., že sťažovateľovi bolo odopreté na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (zápisnica o pojednávaní zo dňa 30. 11. 2006 - č. l. 336 a zo dňa 7. 12. 2006 - č. l. 337 a 338)...“, ako aj v tom, že „bol riadne pripravený vo svojej záverečnej reči uviesť také procesnoprávne a hmotnoprávne skutočnosti, o ktorých bol úprimne presvedčený, že mu zabezpečia spravodlivé rozhodnutie vo veci. Postupom súdu mu jednoznačne bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237, písm. f, O. s. p.). V tomto kontexte odôvodnenie odporcu, t.j. NS SR je nenáležitá“.

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky si preto vyžiadal a preskúmal spis Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 15 C 269/99, ktorý mu bol doručený 26. júna 2008, a zisťoval, či námietky sťažovateľky sú opodstatnené, či procesný postup najvyššieho súdu (aj krajského súdu) nebol svojvoľný a či mal oporu v zákone. Ústavný súd zo spisu a najmä zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom konanom 30. novembra 2006 (č. l. 336) zistil, že nie je pravdou, čo tvrdí sťažovateľka, že krajský súd jej neumožnil zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu. Jej právny zástupca JUDr. S. na pojednávaní 30. novembra 2006 uviedol, že „navrhuje, aby rozsudok bol zmenený a návrhu v celom rozsahu vyhovené, namieta nesprávnosť hodnotenia skutkového stavu a žiada o prehodnotenie právneho stanoviska odvolacím súdom vysloveného v predchádzajúcom rozhodnutí, pretože na základe tohto právneho názoru došlo k zmene posudzovaniu vzniknutého právneho vzťahu opravy úpravy veci, ktorý predtým nebol. Poukazuje na prednesy a tvrdenia v tomto konaní s dôrazom najmä na nepoužiteľnosť materiálu, ktorý bol špeciálne vyhotovený na zákazku odporcu.“, z čoho teda vyplýva, že mal možnosť predniesť svoje nároky a k veci sa aj vyjadril. Podobne aj na pojednávaní 7. decembra 2006 mu bola poskytnutá možnosť vyjadriť sa (č. l. 338), ktorú aj využil, pričom k veci uviedol, že „zotrváva na podanom návrhu a odvolaní v tomto smere prednáša odvolanie súhlasne s písomným a zdôrazňuje, že v konaní nebolo preukázané, žeby písomná výzva zo dňa 8. 12. 1998 tak ako sa konštatuje v odôvodnení rozsudku. Opakuje tvrdenia: vyhotovenia veci len

pre účel objednávky a stavby odporkyne. Tento nemožno použiť na iný účel tak ako hodnotil súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku“.

Ako vyplýva aj z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu z 22. júna 2007, v dovolacom konaní boli preskúmané procesné podmienky podľa § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a po zistení, že v predmetnej veci krajský súd rozhodoval rozsudkom, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, pričom nevyslovil prípustnosť dovolania, dospel k záveru, že v danom prípade nie je splnený žiadny z dôvodov prípustnosti dovolania uvedený v § 238 ods. 1 až 3 OSP. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia sa najvyšší súd zaoberal aj uvedenou námietkou sťažovateľky a skúmal, či postupom krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, t. j. či toto konanie bolo poznačené vadou podľa § 237 písm. f) OSP.

Z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva:

„Nemožno súhlasiť s tvrdením dovolateľky, že jej bola odňatá možnosť vyjadrovať sa k právnej stránke veci, zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že odvolací súd svoj právny názor na právne posúdenie veci vyjadril už vo svojom zrušujúcom uznesení z 10. mája 2004 sp. zn. 6 Co 103/04 (pojednávanie na prejednávanie veci vzhľadom na § 214 ods. 2 písm. e) O. s. p. nebolo potrebné nariadovať a zápisnica o hlasovaní senátu sa zakladá do zberného spisu odvolacieho súdu). Súdy náležitým spôsobom rešpektovali procesné práva žalobkyne (§ 115 ods. 1, 2, § 118, § 120 ods. 1, § 123 O. s. p.). Žalobkyňa svoj názor (nesúhlasný s názorom odvolacieho súdu) niekoľkokrát vyjadrila vo svojich písomných podaniach. Vo vyjadreniach právneho zástupcu žalobkyne na pojednávaniach pred súdom prvého stupňa (13. apríla 2005) na pojednávaniach odvolacieho súdu (30. novembra 2006 a 7. decembra 2006).“

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd sa dôkladne zaoberal nastolenou otázkou sťažovateľky, dal jej odpoveď na ňou nastolené otázky, jeho rozhodnutie je preskúmateľné, a nie je arbitrárne, preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľka ďalej namieta, že najvyšší súd pri rozhodovaní o jej dovolaní proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 269/05 zo 7. decembra 2006 nedostatočne preskúmal vady konania uvedené v ustanovení § 237 OSP a nevyrovnal sa s jej námietkou, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca.

Zo spisu okresného súdu vyplýva, že tvrdenie sťažovateľky, podľa ktorej mal byť zákonný sudca (senát) vylúčený z prerokovania a rozhodovania veci označenej spisovej značky, nemá oporu v obsahu tohto spisu a v úkonoch procesného súdu.

Zo spisu okresného súdu (č. 1. 319) vyplýva, že sťažovateľka uplatnila námietku zaujatosti voči sudkyňi A. B. z krajského súdu podaním z 30. marca 2006 na pojednávaní toho istého dňa z dôvodu, že

«- na pojednávaní 10. 5. 2004 sudkyňa B. zmenila právnu kvalifikáciu sporu rozhodnutím, že v spore sa jedná o „Zmluvu o úprave a oprave veci“. Toto rozhodnutie vyniesla sudkyňa napriek tomu, že súd v prechádzajúcich pojednávaniach nikdy neprejednával dôkazy pre takúto právnu kvalifikáciu sporu a takéto dôkazy ani nikdy neboli súdom konštatované...

- v ďalšom priebehu procesu mne, ako zástupcovi formy S. nebolo umožnené vyjadriť sa k rozhodnutiu sudkyne B. a predložiť proti argumenty...

- vyzerá neskutočne, že v čase zavádzania elektronickej podateľne v súdnictve, v čase zavádzania transparentnosti organizácie práce súdnictva a podobných verejných vyhlásení odvolanie voči rozhodnutiu súdu doneseného podľa rozhodnutia sudkyne Krajského súdu rieši zase tá istá sudkyňa.

Z uvedených dôvodov žiadam o vylúčenie sudkyne A. B. z vedenia prípadu».

Dňa 7. apríla 2006 vyzval krajský súd sťažovateľku zaplatiť súdny poplatok 2 000 Sk za uplatnenú námietku zaujatosti, ktorý bol v ten istý deň zaplatený.

Podaním zo 6. apríla 2006 sťažovateľka rozšírila námietku zaujatosti na všetkých členov senátu, pričom dôvody boli rovnaké s dôvodmi uvedenými v podaní z 30. marca 2006.

Dňa 24. apríla 2006 sa k námietke zaujatosti vyjadrila predsedníčka senátu, v dôsledku čoho bol spis predložený najvyššiemu súdu 11. mája 2006, ktorý 18. mája 2006 však spis vrátil krajskému súdu bez rozhodnutia ako predčasne predložený (pretože k námietke zaujatosti sa nevyjadrili ostatní členovia senátu). Najvyšší súd tiež uviedol (č. 1. 331 spisu), že s „*S poukazom na ustanovenie § 15a ods. 2, 3 v spojitosti s ustanovením § 16 ods. 2 O. s. p. bude potrebné zo strany predkladacieho súdu predovšetkým zistiť a toto zistenie v prípade predloženia veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky uviesť, či námietka zaujatosti podaná žalobcom bola podaná v zákonom určenej lehote; od uvedeného zistenia závisí, či vec má byť (alebo nie) predložená na rozhodnutie podľa § 16 ods. 1 O. s. p.*“.

V spise okresného súdu sa na č. 1. 332 nachádza vyjadrenie ďalšieho člena senátu JUDr. M. M. zo 6. júna 2006, ktorý k námietke uviedol, že vo veci sa necíti byť zaujatý. Vo vyjadrení ďalej uviedol, „*že právny názor odvolacieho senátu vyjadrený v zrušujúcom uznesení z 10. 5. 2004 č. k. 6 Co 103/04-257 nie je dôvodom na vylúčenie sudcov tohto senátu z prejednávania a rozhodovania vecí (§ 14 ods. 3 O. s. p.). Spomenuté zrušujúce uznesenie bolo právnomu zástupcovi žalobcu doručené dňa 25. 6. 2004 a týmto dňom sa žalobca mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. 15 – dňová lehota na uplatnenie námietky zaujatosti (§15a ods. 2 O. s. p.) začala žalobcovi plynúť dňa 26. 6. 2004 a uplynula dňom 10. 7. 2004. ... Žalobca uplatnil námietku zaujatosti až dňa 30. 3. 2006, teda oneskorene*“.

Na pojednávaní konanom 30. novembra 2006 právny zástupca sťažovateľky po oboznámení sa s prípisom najvyššieho súdu vyslovil „*nespokojnosť s tým, že vo veci nebolo rozhodnuté NS SR o tejto námietke zaujatosti*“.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 269/05 zo 7. decembra 2006 napadnutý rozsudok okresného súdu sp. zn. 15 C 269/99 z 13. apríla 2005 potvrdil a v časti trov konania zmenil tak, že žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 26. februára 2007.

V podanom dovolaní sťažovateľka namietla aj to, že „*Odvolačí súd sa riadne nevysporiadal so vznesenou námietkou zaujatosti žalobcu zo dňa 30. 03. 2006 (č. l. 319 a 320, 324), pretože napriek pokynu Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. 05. 2006 (č. l. 331) sa k obsahu podanej námietky nevyjadril tretí člen senátu JUDr. J. M. Absencia vyjadrenia JUDr. M. o vyššie uvedenej námietke opätovne napĺňa nielen pojmové znaky § 237 písm. f) O. s. p., t. j. že žalobcovi bola takýmto postupom odňatá možnosť konať pred súdom, ale aj pojmové znaky § 237 písm. g), O. s. p. t. j., že vo veci rozhodoval sudca, resp. senát, ktorý bol alebo mal byť vylúčený z rozhodovania*“.

Najvyšší súd aj túto časť dovolania riadne preskúmal a v rozhodnutí uviedol, že „*prejednáváná vec bola v súlade s Rozvrhom práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2005 pridelená do senátu 6 Co, ktorý vec prejednal. Ostatné dôvody namietané dovolateľkou (postup senátu v konaní, zaujatý právny názor v zrušujúcom rozhodnutí) nemôžu byť spôsobilým dôvodom zaujatosti, ani rozhodovania súdu o nich (§ 14 ods. 3, § 15a ods. 5 O. s. p.). Dovolací súd preto dospel k záveru, že v preskúmvanej veci nie sú dané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. g) O. s. p.*“.

Podľa ustanovenia § 14 ods. 1 OSP sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa § 14 ods. 3 OSP dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci.

Podľa § 15a ods. 1 OSP účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

Podľa § 15a ods. 2 OSP účastník môže uplatniť námietku zaujatosti podľa odseku 1 najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený.

Podľa § 15a ods. 3 OSP v námietke zaujatosti musí byť uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, a kedy sa účastník podávajúci námietku zaujatosti o dôvode vylúčenia dozvedel. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, súd neprihliadne; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

Vychádzajúc z uvedených zákonných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a z obsahu námietok zaujatosti sťažovateľky je nepochybné, že postup a odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu neobsahuje svojvoľnosť alebo výklad, ktorý by bol v rozpore s Občianskym súdnym poriadkom a obsahom preskúmaného spisu. Na tomto mieste treba pripomenúť, že sťažovateľke nič nebránilo, aby uplatnila kvalifikovanú námietku zaujatosti konajúcich sudcov v konaní pred odvolacím súdom. I keď námietku podala, vychádzajúc z jej obsahu a citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku bola táto námietka irelevantná (§ 14 ods. 3 a § 15a ods. 2 OSP) a postup krajského súdu i najvyššieho súdu bol ústavne akceptovateľný bez ohľadu na to, že k námietke sa nevyjadril tretí člen senátu odvolacieho súdu. Námietka smerovala totiž iba k postupu sudcov v odvolacom konaní o prejednávanej veci a dovolací súd sa s ňou vyrovnal spôsobom, ktorý je podľa názoru ústavného súdu v súlade s obsahom základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces v konaní pred dovolacím súdom (obdobne napr. I. ÚS 180/03).

Vzhľadom na to ústavný súd dospel k záveru, že interpretácia a aplikácia príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku ku vznesenej námietke zaujatosti dovolacím súdom bola v danej veci zlučiteľná s ústavou, ako aj s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je v rozumnej miere odôvodnené a nemožno ho kvalifikovať ako arbitrárne. Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti konštatoval, že namietané skutočnosti nevytvárajú žiadnu možnosť príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a tvrdným porušením základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru.

Preto je sťažnosť i v tejto časti v tomto rozsahu námietok sťažovateľky zjavne neopodstatnená (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd nezaoberal ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júla 2008